

Museale molenvondst

Oudheidkamer Uithuizermeeden

Een gebrandschilderd raampje van de molen Simson te Uithuizermeeden in de Oudheidkamer aldaar.

De Oudheidkamer Uithuizermeeden is een klein museum met een uitgebreide collectie in een breed spectrum. De historische- en kunstvoorwerpen geven een beeld van wonen en verzamelen en dateren van begin 17e eeuw tot de 19e eeuw. De voorwerpen hebben een relatie met zowel de plaatselijke als de nationale historie. De doelstelling van de Oudheidkamer onderschrijft de ICOM-definitie van een museum: een museum is een permanente instelling zonder winstbejag, ten dienste van de gemeenschap en van haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, die de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verzamelt, bewaart, onderzoekt en tentoonstelt en hierover informatie verstrekt voor studie, educatie en recreatie. De nadruk van de Oudheidkamer ligt daarbij op educatie waarvoor meestal originele objecten worden gebruikt.

Ontstaan van kunstkamers en rariteitenkabinetten

Door de 80-jarige oorlog, de VOC (Verenigde Oost-Indische Compagnie) en de handel in de Oost kwamen Kunstkamers en Rariteitenkabinetten in de mode en ook in Groningen verzamelde de gegoede burgerij 'vreemde zaken'. Groningen is altijd een provincie geweest met een handelsgeest en veel mensen hebben deelgenomen aan de handel en de zeevaart met 'de Oost'. Zij namen 'vreemde' souvenirs mee die men hier niet kende. Hierdoor is ook de interesse in kunst van eigen bodem ontstaan en gaven welgestelden (boeren en burgers) in de 19e en begin 20ste eeuw opdrachten aan kunstenaars om hun huizen te verfraaien. Rijkdom mocht gezien worden en dankzij behoudzucht van verzamelaars is er veel bewaard gebleven.

Een gebrandschilderd raampje

Reeds in de 17e eeuw was het gebruikelijk om in een glasraam een voorstelling toe te passen met een historisch of allegorisch onderwerp of met een voorstelling die betrekking had op het beroep of de professie van de opdrachtgever. In de Oudheidkamer bevindt zich een kleine collectie glasraampjes uit begin 18e eeuw tot en met de 19e eeuw. Ooit werd op de antiekmarkt in Deventer, tijdens het speuren naar geschikte objecten, bij toeval en verbazing, door medewerkers van het museum dit raampje ontdekt met een voorstelling van molen Simson uit Uithuizermeeden. Omdat het museum niet streekgebonden is paste dit raampje niet direct in de collectie en werd het

uitgeleend voor educatieve glas in lood projecten. Toen de redactie van de Zelfwichter informeerde of wij in het kader van de rubriek Museale molenvondst een bijdrage wilden schrijven, was dit raampje natuurlijk een geschikt voorwerp. Het raampje zal binnenkort ook worden tentoongesteld in het museum.

De exacte datum van dit raampje is niet met zekerheid te achterhalen en ook de opdrachtgever is niet bekend omdat het niet gesigneerd of gedateerd is, maar het moet wel een specifieke opdrachtgever geweest zijn en dus zal het om een unicum gaan. De techniek is in grisaille (een metaal oxide verf), gebruikelijk in de 19e eeuw. Dit raampje moet echter zo rond 1910 zijn ontstaan gezien het staketsel onder de omloop (om goederen te hijsen?). Deze komt op een foto van ca. 1900 nog niet voor maar op een foto van ca. 1920 wel! Al omstreeks 1748 stond op deze plek een pelmolen. Deze is rond 1819 vervangen voor een achtkantige stellingmolen de Simson. Deze hoge molen kon meer wind vangen omdat hij boven de bebouwing uitstak. De molenaar was toen Balster Hendriks Stuivinga. In 1865 neemt Jan Willem Maarhuis de molen over. Deze woonde in Boerderij Maarhuis, recht tegenover de molen. De molen en molenaarshuis zijn in 1921 verkocht aan de graanhandelaar Johannes Moorlach. Deze heeft de molen in 1937 afgebroken om de meelfabriek Moorlach te bouwen die nog altijd het dorpsilhouet van Uithuizermeeden domineert. Op het raampje staat links van de molen de deur van de doorrit van hotel café J.Knol en rechts de oude molenaarswoning. Ook deze panden zijn reeds lang verdwenen.

Arjen Prins is eigenaar van Oudheidkamer Uithuizermeeden.